

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Szczecinie

LSZ.410.9.3.2024

Piotr Krzystek
Prezydent Miasta Szczecin
Urząd Miasta Szczecin
Plac Armii Krajowej 1
70-456 Szczecin

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/24/085 – Realizacja zadań związanych z poborem i wydatkowaniem opłat od środków spożywczych oraz od napojów alkoholowych

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Urząd Miasta Szczecin ¹ , plac Armii Krajowej 1, 70-456 Szczecin.
Kierownik jednostki kontrolowanej	Piotr Krzystek, Prezydent Miasta Szczecin ² , od 4 grudnia 2006 r.
Zakres przedmiotowy kontroli	1. Organizacja i realizacja zadań finansowanych z dochodów pochodzących z opłat od napojów alkoholowych w opakowaniach jednostkowych o ilości nominalnej napoju nieprzekraczającej 300 ml. 2. Przeznaczanie dochodów pochodzących z opłat od napojów alkoholowych w opakowaniach jednostkowych o ilości nominalnej napoju nieprzekraczającej 300 ml na realizację celów ustawowych.
Okres objęty kontrolą	Od 1 stycznia 2021 r. do 31 marca 2024 r., z wykorzystaniem dowodów sporządzonych przed i po tym okresie, jeżeli miały istotny wpływ na zagadnienia objęte kontrolą NIK.
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ³ .
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Szczecinie
Kontroler	Robert Lewandowski, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LSZ/62/2024 z 11 kwietnia 2024 r. (akta kontroli str. 1-2, 3-10, 265-266)

¹ Dalej: Urząd lub UM.

² Dalej: Prezydent.

³ Dz. U. z 2022 r. poz. 623, dalej: ustawa o NIK.

II. Ocena ogólna⁴ kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia realizację przez Gminę Miasto Szczecin⁵ zadań finansowanych z dochodów pochodzących z opłat od napojów alkoholowych w opakowaniach jednostkowych o ilości nominalnej napoju nieprzekraczającej 300 ml.

Uzasadnienie oceny ogólnej

Obowiązujące w Urzędzie regulacje wewnętrzne umożliwiały rzetelną realizację zadań finansowanych dochodami z opłat od napojów alkoholowych. Dokonano podziału zadań i kompetencji dotyczących tych opłat, pracownicy wyznaczeni do realizacji tych zadań posiadali odpowiednie kompetencje oraz uczestniczyli w szkoleniach dotyczących ww. zadań. Ponadto w wewnętrznych procedurach UM określono sposób ewidencji dochodów z tytułu opłaty alkoholowej i prawidłowo ewidencjonowano te dochody.

W okresie objętym kontrolą Gmina uzyskiwała wpływy z opłat od napojów alkoholowych (małpek). Wpływy z tytułu udziału 50 % w opłacie od napojów alkoholowych były prawidłowo ujmowane (klasyfikowane) w sprawozdaniach budżetowych Rb-27S z wykonania planu dochodów budżetowych jednostki samorządu terytorialnego. Regionalna Izba Obrachunkowa w Szczecinie⁶ pozytywnie zaopiniowała projekty uchwał budżetowych Miasta Szczecin na lata 2021-2024 oraz sprawozdania z wykonania budżetu Miasta Szczecin za lata 2021-2023. W uchwałach nie zgłoszono uwag dotyczących sposobu ujęcia dochodów z opłat od napojów alkoholowych i ich wykorzystania. Niewykorzystane w danym roku budżetowym środki z tytułu opłaty od napojów alkoholowych (małpek), Gmina prawidłowo wydatkowała w kolejnym roku na działania mające na celu realizację lokalnej międzysektorowej polityki przeciwdziałania negatywnym skutkom spożywania alkoholu. Środki z opłat od napojów alkoholowych wykorzystano właściwie po prawidłowym powierzeniu realizacji zadań publicznych podmiotom zewnętrznym w otwartych konkursach ofert. Stwierdzona nieprawidłowość dotyczyła nierzetelnego prowadzenia dokumentacji w zakresie wysokości rekomendowanych kwot dotacji.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny częstkowe kontrolowanej działalności

OBSZAR

1. Organizacja realizacji zadań finansowanych z dochodów pochodzących z opłat od napojów alkoholowych w opakowaniach jednostkowych o ilości nominalnej napoju nieprzekraczającej 300 ml.

Opis stanu faktycznego

1. W okresie objętym kontrolą Rada Miasta Szczecin⁷ uchwałami przyjmowała do realizacji Gminne Programy Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii dla Miasta Szczecin na lata 2021⁸, 2022⁹, 2022-

⁴ Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

⁵ Dalej: Gmina lub Miasto.

⁶ Dalej: RIO.

⁷ Dalej: Rada.

⁸ Uchwała nr XXIV/718/20 Rady z 15 grudnia 2020 r. w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii dla Miasta Szczecin na rok 2021.

⁹ Uchwała nr XXXV/978/21 Rady z 14 grudnia 2021 r. w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii dla Miasta Szczecin na rok 2022.

2023¹⁰, 2024-2025¹¹. Programy zawierały informacje dotyczące m.in. celu głównego z uzasadnieniem, adresatów, zasobów i realizatorów, terminów realizacji zadań i ich wdrażania, monitoringu efektywności działań, źródeł finansowania, sposobu sprawozdawania, danych diagnostycznych, szczegółowych celów i zadań.

(akta kontroli str. 11-47, 48-82, 83-117, 118-149)

Zgodnie z treścią § 38 ust. 2) Regulaminu organizacyjnego Urzędu¹², do zadań Wydziału Spraw Społecznych (WSS) należały m.in. realizacja polityki prozdrowotnej Miasta, ochrona zdrowia, przeciwdziałanie patologiom społecznym oraz działania na rzecz osób z niepełnosprawnością.

Stosownie do postanowień § 14 ust. 2 szczegółowego zakresu zadań realizowanych przez jednostki organizacyjne Urzędu¹³, w zakresie realizacji polityki prozdrowotnej Miasta, ochrony zdrowia, przeciwdziałania patologiom społecznym oraz działania na rzecz osób z niepełnosprawnością, do zadań WSS należało m.in.: inicjowanie i koordynowanie działań prozdrowotnych, propagowanie oraz prowadzenie działań promujących zdrowie, prowadzenie działań na rzecz środowisk promujących zdrowie; sprawowanie nadzoru nad prawidłowością funkcjonowania Szczecińskiego Centrum Profilaktyki Uzależnień¹⁴; wydawanie decyzji administracyjnych w zakresie udzielania ulg w spłacie zobowiązań z tytułu należności za pobyt w Centrum; realizacja zadań wynikających z Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych¹⁵; planowanie, koordynowanie i wspieranie działań podejmowanych na rzecz środowiska osób z niepełnosprawnością; podejmowanie działań służących obronie interesów osób z niepełnosprawnością oraz udzielanie pomocy tym osobom; współpraca z urzędami, instytucjami i organizacjami w zakresie wymiany doświadczeń zmierzających do poprawy sytuacji środowiska osób z niepełnosprawnością; wydawanie zaświadczeń potwierdzających konieczność posługiwania się pojazdem mechanicznym dla osób z niepełnosprawnością z obniżoną sprawnością ruchową; przeprowadzanie we współpracy z Biurem Dialogu Obywatelskiego konkursów na realizację zadań publicznych, przygotowywanie umów z zakresu działalności pożytku publicznego oraz nadzór nad ich realizacją.

Zastępcom Prezydenta powierzono prowadzenie spraw Gminy w imieniu Prezydenta¹⁶, w szczególności Zastępcy Prezydenta ds. społecznych powierzono koordynowanie i integrację działań w sferze społecznej, w tym m.in. pomoc społeczną, ochronę zdrowia, udzielanie zamówień publicznych w zakresie związanym z powierzonymi zadaniami. Zastępca Prezydenta ds. społecznych odpowiadał m.in. za sprawy pomocy społecznej, tj. analizę potrzeb oraz koordynowanie działań na rzecz efektywnej pomocy mieszkańcom w zakresie pomocy społecznej oraz przeciwdziałanie patologiom społecznym w oparciu o opracowane programy¹⁷.

¹⁰ Uchwała nr XXXVIII/1041/22 Rady z 22 marca 2022 r. w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii dla Miasta Szczecin na lata 2022-2023.

¹¹ Uchwała nr LV/1544/23 Rady z 12 grudnia 2023 r. w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii dla Miasta Szczecin na rok 2024-2025.

¹² Nadanego zarządzeniem nr 631/23 Prezydenta z 27 grudnia 2023 r. w sprawie Regulaminu Organizacyjnego Urzędu Miasta Szczecin.

¹³ Stanowiącego załącznik do zarządzenia nr 63/24 Prezydenta z 31 stycznia 2024 r. w sprawie szczegółowego zakresu zadań realizowanych przez jednostki organizacyjne Urzędu Miasta Szczecin.

¹⁴ Dalej: Centrum.

¹⁵ Dalej: Gminny Program.

¹⁶ W § 2 ust. 3 lit. b), c), f) zarządzenia nr 122/24 Prezydenta w sprawie podziału zadań i kompetencji oraz powierzenia prowadzenia określonych spraw Gminy Miasto Szczecin w imieniu Prezydenta Miasta Szczecin.

¹⁷ Na mocy § 3 ust. 2 lit. a) i b) załącznika do ww. zarządzenia nr 122/24 z 1 marca 2024 r.

W Regulaminie wewnętrznym¹⁸ WSS m.in. zapisano:

- w skład struktury wewnętrznej Wydziału w szczególności wchodzi zespoły ds. polityki zdrowotnej i osób z niepełnosprawnością, ekonomiczno-finansowy i integracji społecznej (§ 6 Regulaminu);

- Wydział wykonuje zadania: określone w Regulaminie organizacyjnym Urzędu oraz w szczegółowym zakresie zadań realizowanych przez jednostki organizacyjne Urzędu (§ 20); kierownika zespołu ds. integracji społecznej, w tym w zakresie przeciwdziałania bezdomności, wsparcia osób w kryzysie bezdomności i programów dożywiania oraz przeciwdziałania uzależnieniom (§ 25 ust. 1 pkt 2, ust. 3, ust. 4); kierownika zespołu ds. ekonomiczno-finansowych (§ 25 ust. 1).

W zakresach czynności pracowników¹⁹ WSS przypisano zadania (obowiązki) dotyczące przedsięwzięć finansowanych dochodami z opłat od napojów alkoholowych. Pracownicy ci posiadali odpowiednie kompetencje oraz uczestniczyli w szkoleniach dotyczących ww. zadań.

(akta kontroli str. 205, 206, 207, 208-211)

2. Zarządzeniem nr 552/19 Prezydenta z 31 grudnia 2019 r. (ze zm.) ustalono w Urzędzie zasady prowadzenia rachunkowości określone m.in. w polityce rachunkowości, stanowiącej załącznik nr 1 do zarządzenia. W polityce tej zawarto²⁰ w szczególności opis zasad stosowanych w Zintegrowanym Systemie Informatycznym Finansowo-Księgowym (ZSI-FK) w aspekcie ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości²¹. Na plan kont składały się m.in. atrybuty (elementy umożliwiające ewidencjonowanie dokumentów księgowych z zadaniem poziomem szczegółowości i stanowiące rozwinięcie analityki konta z odrębnym słownikiem dopuszczalnych wartości). Wśród zdefiniowanych dla potrzeb rachunkowości atrybutów wyszczególniono „Działanie / Źródło”. W zakładowym planie kont dla budżetu Gminy, stanowiącym załącznik nr 5 do zarządzenia nr 552/19 Prezydenta z 31 grudnia 2019 r. wyszczególniono m.in. obowiązujące w budżecie Gminy konta bilansowe, w szczególności 133 – Rachunek budżetu²² i 901 – Dochody budżetu²³.

(akta kontroli str. 168, 169-186, 187-194)

W poszczególnych latach objętych kontrolą dochody z tytułu opłaty alkoholowej, które wpłynęły z Pierwszego Urzędu Skarbowego w Bydgoszczy (Centrum Kompetencyjne Rozliczeń) zostały zaewidencjonowane na kontach księgowych 133 i 901 z zapisem w atrybucie „Działanie / Źródło” o treści: „0804-03-002-002 Opłata za wydanie zezwolenia na sprzedaż alkoholu” oraz w „Tekście transakcji” o treści: „CKR Bydgoszcz – opłata od napojów alkoholowych z US (...)”. Zaewidencjonowane kwoty dochodów z tego tytułu zostały następnie wykazane w sprawozdaniach budżetowych Rb-27S z wykonania planu dochodów budżetowych jednostki samorządu terytorialnego za lata 2021-2023 w dziale 756 rozdziale 75618 paragrafie 0270.

(akta kontroli str. 195-198, 199-204)

¹⁸ Stanowiącym załącznik do zarządzenia wewnętrznego nr 1/24 Dyrektora Wydziału Spraw Społecznych z 23 stycznia 2024 r. zmieniającym Regulamin wewnętrzny Wydziału Spraw Społecznych Urzędu Miasta Szczecin.

¹⁹ Kierownika zespołu ds. ekonomiczno-finansowych, kierownika zespołu ds. integracji społecznej, głównego specjalisty w zespole ds. integracji społecznej.

²⁰ W wyniku zmiany zarządzenia nr 552/19 z 31 grudnia 2019 r. zarządzeniem nr 616/20 Prezydenta z 8 grudnia 2020 r. zmieniającym zarządzenie w sprawie zasad prowadzenia rachunkowości.

²¹ Dz. U. z 2023 r. poz. 120, ze zm.

²² Służące do ewidencji operacji pieniężnych dokonywanych na rachunkach bankowych budżetu Gminy dotyczących m.in. dochodów realizowanych na rzecz Gminy przez urzędy skarbowe. Wśród typowych zapisów strony Winien konta 133 określono treść operacji: „Wpływy z tytułu dochodów budżetowych pobranych na rzecz budżetu Gminy (...) przez urzędy skarbowe na podstawie przelewów dokonanych na rachunek bieżący budżetu” (konto przeciwstawne 901).

²³ Służące do ewidencji osiągniętych dochodów budżetu Gminy. Wśród typowych zapisów strony Ma konta 901 określono treść operacji: „Wpływ dochodów pobieranych przez urzędy skarbowe (...)” (konto przeciwstawne 133).

Stwierdzone
nieprawidłowości

OCENA CZĄSTKOWA

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Obowiązujące w Urzędzie regulacje wewnętrzne umożliwiały rzetelną realizację zadań finansowanych dochodami z opłat od napojów alkoholowych. Dokonano podziału zadań i kompetencji dotyczących tych opłat, pracownicy wyznaczeni do realizacji tych zadań posiadali odpowiednie kompetencje oraz uczestniczyli w szkoleniach dotyczących ww. zadań. Ponadto w wewnętrznych procedurach UM określono sposób ewidencji dochodów z tytułu opłaty alkoholowej i prawidłowo ewidencjonowano te dochody.

OBSZAR

2. Przeznaczanie dochodów pochodzących z opłat od napojów alkoholowych.

Opis stanu
faktycznego

1. W poszczególnych latach okresu objętego kontrolą Gmina uzyskała wpływy z opłat od napojów alkoholowych (tzw. „małpek”) w wysokości: 1 112 730,68 zł w 2021 r., 4 481 275,38 zł w 2022 r., 3 595 887,24 zł w 2023 r. Nie realizowano dochodów z tego tytułu w I kwartale 2024 r.

(akta kontroli str. 150)

2. W badanym okresie w Gminie prawidłowo ujmowano (klasyfikowano) wpływy z tytułu udziału 50 % w opłacie od napojów alkoholowych – w sprawozdaniach budżetowych Rb-27S z wykonania planu dochodów budżetowych jednostki samorządu terytorialnego. Wykonane dochody z opłat od tzw. małpek były ujmowane w sprawozdaniach w dziale 756 rozdziale 75618 paragrafie 0270.

(akta kontroli str. 199-200, 201-202, 203-204)

3. Skład orzekający RIO pozytywnie zaopiniował projekty uchwał budżetowych Miasta Szczecin na lata 2021-2024²⁴ oraz sprawozdania z wykonania budżetu Miasta Szczecin za lata 2021-2023, przedłożone wraz z informacjami o stanie mienia²⁵. W uchwałach nie zgłoszono uwag dotyczących sposobu ujęcia dochodów z opłat od napojów alkoholowych i ich wykorzystania.

(akta kontroli str. 153-154, 155, 156-157, 158-159, 160-161, 162-163, 164-166)

4. Gmina wydatkowała środki finansowe (w tym niewykorzystane w poprzednim roku budżetowym) na:

- ochronę zdrowia w kwocie 10 327 274 zł, w tym 530 740 zł na zwalczanie narkomanii i 9 796 534 zł na przeciwdziałanie alkoholizmowi w 2021 r.;
- ochronę zdrowia w kwocie 13 019 022 zł, w tym 565 000 zł na zwalczanie narkomanii, 10 664 429 zł na przeciwdziałanie alkoholizmowi i 1 789 593 zł na izby

²⁴ W uchwałach nr: CCXXXIX.443.2020 z 20 listopada 2020 r. w sprawie wydania opinii o projekcie uchwały budżetowej Miasta Szczecin na 2021 r. (w uzasadnieniu uchwały podniesiono m.in., że przedłożony projekt zawiera wyodrębnienie dochodów i wydatków określonych przepisami ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi), CCXV.471.2021 z 29 listopada 2021 r. w sprawie wydania opinii o projekcie uchwały budżetowej Miasta Szczecin na 2022 r., 50.109.7.2022 z 21 listopada 2022 r. w sprawie wydania opinii o projekcie uchwały budżetowej Miasta Szczecin na 2023 r. i 50.109.7.2023 z 21 listopada 2023 r. w sprawie wydania opinii o projekcie uchwały budżetowej Miasta Szczecin na 2024 r.

²⁵ W uchwałach nr: K.50.236.2022 z 15 kwietnia 2022 r. w sprawie wydania opinii o sprawozdaniu z wykonania budżetu Miasta Szczecin za 2021 r. wraz z informacją o stanie mienia (w uzasadnieniu zwrócono uwagę na dochody pozyskane w roku 2021, które w pierwszej kolejności pozostają do wykorzystania w roku 2022 w ramach właściwej klasyfikacji budżetowej m.in. z tytułu zezwoleń na sprzedaż alkoholu, pobranych na podstawie ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi), 50.109.2.2023 z 26 kwietnia 2023 r. w sprawie wydania opinii o sprawozdaniu z wykonania budżetu Miasta Szczecin za 2022 r. wraz z informacją o stanie mienia, 50.109.2.2024 z 15 kwietnia 2024 r. w sprawie wydania opinii o sprawozdaniu z wykonania budżetu Miasta Szczecin za 2023 r. wraz z informacją o stanie mienia.

wytrzeźwień oraz pomoc społeczną w kwocie 2 069 012 zł, w tym 1 853 112 zł na pomoc na rzecz osób w kryzysie bezdomności i 215 900 zł na ogrzewalnię w 2022 r.; - ochronę zdrowia w kwocie 17 247 782 zł, w tym 642 892 zł na zwalczanie narkomanii, 14 144 841 zł na przeciwdziałanie alkoholizmowi i 2 460 049 zł na izby wytrzeźwień oraz pomoc społeczną w kwocie 343 682 zł, w tym 215 843 zł na zadania w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie i 127 839 zł na pomoc na rzecz osób w kryzysie bezdomności w 2023 r.

Na 2024 r. wydatki budżetu Miasta na 2024 r. w tym zakresie ustalono²⁶ na poziomie: 15 871 593 zł – na ochronę zdrowia (odpowiednio: 720 000 zł – zwalczanie narkomanii, 12 973 936 zł – przeciwdziałanie alkoholizmowi, 2 177 657 zł – izby wytrzeźwień) oraz 2 434 294 zł na pomoc społeczną w kwocie (pomoc na rzecz osób w kryzysie bezdomności).

(akta kontroli str. 243-264)

5. Wykorzystanie środków z opłat od napojów alkoholowych nie było przedmiotem innych kontroli (zewnątrznej, wewnętrznej, audytu).

(akta kontroli str. 167)

6. Rada uchwaliła Programy współpracy Gminy z organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego²⁷ na lata 2021²⁸, 2022²⁹, 2023³⁰, 2024³¹. W Programach tych określono m.in. formy finansowe i pozafinansowe współpracy Miasta z organizacjami (zlecenie realizacji zadań publicznych) oraz postanowiono, że Miasto zleca organizacjom realizację zadań publicznych w trybie konkursowym i pozakonkursowym.

(akta kontroli str. 212-216, 217-221, 222-226, 227-231)

Zasady współpracy finansowej Gminy z organizacjami pozarządowymi i innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego Prezydent ustalił zarządzeniami³². W zasadach m.in. uregulowano sposób przeprowadzania otwartych konkursów ofert.

(akta kontroli str. 232-234, 235-238, 239-242)

²⁶ Uchwałą nr LV/1527/23 Rady z 12 grudnia 2023 r. w sprawie budżetu Miasta Szczecin na 2024 r.

²⁷ Dalej: Programy współpracy.

²⁸ Uchwałą nr XXII/667/20 Rady z 20 października 2020 r. w sprawie Programu współpracy Gminy Miasto Szczecin z organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego na 2021 r.; w obszarze pomocy społecznej i ochrony zdrowia (pomoc społeczna, w tym pomoc rodzinom i osobom w trudnej sytuacji życiowej oraz wyrównywanie szans tych rodzin i osób) na realizację zadania „Reintegracja społeczna osób bezdomnych” przeznaczono 2 231 791 zł.

²⁹ Uchwałą nr XXXII/930/21 Rady z 19 października 2021 r. w sprawie Programu współpracy Gminy Miasto Szczecin z organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego na 2022 r.; w obszarze pomocy społecznej i ochrony zdrowia (pomoc społeczna, w tym pomoc rodzinom i osobom w trudnej sytuacji życiowej oraz wyrównywanie szans tych rodzin i osób) na realizację zadania „Reintegracja społeczna osób w kryzysie bezdomności oraz zapewnienie schronienia tym osobom” przeznaczono 3 575 484 zł.

³⁰ Uchwałą nr XLIV/1243/22 Rady z 22 listopada 2022 r. w sprawie Programu współpracy Gminy Miasto Szczecin z organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego na 2023 r.; w obszarze pomocy społecznej i ochrony zdrowia (pomoc społeczna, w tym pomoc rodzinom i osobom w trudnej sytuacji życiowej oraz wyrównywanie szans tych rodzin i osób) na realizację zadania „Reintegracja społeczna osób bezdomnych, zapewnienie schronienia osobom potrzebującym, połączone z profilaktyką uzależnień realizowane w Szczecinie dla osób bezdomnych, w tym dla osób bezdomnych z problemem alkoholowym” przeznaczono 4 045 706 zł.

³¹ Uchwałą nr LIII/1481/23 Rady z 17 października 2023 r. w sprawie Programu współpracy Gminy Miasto Szczecin z organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego na 2024 r.; w obszarze pomocy społecznej i ochrony zdrowia (pomoc społeczna, w tym pomoc rodzinom i osobom w trudnej sytuacji życiowej oraz wyrównywanie szans tych rodzin i osób) na realizację zadania „Reintegracja społeczna osób w kryzysie bezdomności, w tym zapewnienie schronienia osobom potrzebującym, połączone z profilaktyką uzależnień” przeznaczono 6 480 000 zł.

³² Nr 581/20 z 13 listopada 2020 r., 528/21 z 5 listopada 2021 r., 477/23 z 16 października 2023 r. w sprawie zasad współpracy finansowej Gminy z organizacjami pozarządowymi i innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego.

Szczegółowym badaniem kontrolnym objęto wszystkie konkursy na powierzenie realizacji zadań publicznych ogłoszone przez Prezydenta w okresie objętym kontrolą. Prezydent 1 grudnia 2020 r. ogłosił otwarty konkurs ofert nr BDO/SP/2021/016 na powierzenie realizacji zadania publicznego „Reintegracja społeczna osób bezdomnych, zapewnienie schronienia osobom potrzebującym, połączone z profilaktyką uzależnień realizowane w Szczecinie dla osób bezdomnych, w tym dla osób bezdomnych z problemem alkoholowym”. Maksymalna wysokość środków Gminy przeznaczonych na realizację zadania w latach 2021-2022 wyniosła 7 150 968 zł (po 3 575 484 zł w każdym roku). W konkursie wpłynęło pięć ofert, z czego jedna została odrzucona z przyczyn formalnych (nie złożono w formie papierowej potwierdzenia złożenia oferty). Komisja konkursowa³³ 30 grudnia 2020 r. oceniła merytorycznie złożone oferty. Oświadczeniem woli nr 120 złożonym w imieniu Gminy 30 grudnia 2020 r.³⁴ Prezydent wyraził zgodę na przyznanie dotacji organizacjom na realizację zadań publicznych, których szczegółową listę stanowił załącznik do tego oświadczenia. Po otrzymaniu oświadczenia, organizacja, która złożyła ofertę nr 1 poinformowała, że nie ma możliwości skutecznej, tym bardziej racjonalnej realizacji zadania publicznego na otrzymanych warunkach. Różnice w rekomendowanych kwotach dotacji w protokole komisji i oświadczeniu woli zostały opisane w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

W wyniku rozstrzygnięcia ww. konkursu, 22 stycznia 2021 r. zawarto trzy umowy o realizację zadania publicznego, o której mowa w art. 16 ust. 1 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie³⁵ pod tytułem „Reintegracja społeczna osób bezdomnych, zapewnienie schronienia osobom potrzebującym, połączone z profilaktyką uzależnień realizowane w Szczecinie dla osób bezdomnych, w tym dla osób bezdomnych z problemem alkoholowym”:

- nr WSS-IV.1.2021, CRU 21/0000188 z Caritas Archidiecezji Szczecińsko-Kamieńskiej; termin realizacji zadania publicznego ustalono od 1 stycznia 2021 r. do 31 grudnia 2022 r.; zlecniodawca zobowiązał się do przekazania na realizację zadania publicznego środków finansowych w wysokości 2 100 000 zł; aneksem nr 1 z 27 grudnia 2021 r. m.in. zwiększono kwotę środków finansowych na realizację zadania publicznego do 2 177 175 zł; aneksem nr 2 z 29 listopada 2022 r. na wniosek zlecniodawcy wprowadzono nowe brzmienie załącznika do umowy „oferta realizacji zadania publicznego”;

- nr WSS-IV.2.2021, CRU 21/0000190 ze Szczecińskim Stowarzyszeniem „Złoty Wiek”; termin realizacji zadania publicznego ustalono od 1 stycznia 2021 r. do 31 grudnia 2022 r.; zlecniodawca zobowiązał się do przekazania na realizację zadania publicznego środków finansowych w wysokości 3 256 858 zł; aneksem nr 1/2021 z 6 grudnia 2021 r. wprowadzono nowe brzmienie kalkulacji kosztów na rok 2021; aneksem nr 2 z 28 grudnia 2021 r. m.in. zwiększono kwotę środków finansowych na realizację zadania publicznego do 3 556 858 zł; aneksem nr 1/22 z 16 listopada 2022 r. wprowadzono nowe brzmienie załącznika do umowy „zaktualizowana oferta realizacji zadania publicznego”;

- nr WSS-IV.3.2021, CRU 21/0000193 ze Stowarzyszeniem Feniks; termin realizacji zadania publicznego ustalono od 1 stycznia 2021 r. do 31 grudnia 2022 r.; zlecniodawca zobowiązał się do przekazania na realizację zadania publicznego środków finansowych w wysokości 1 339 714 zł; aneksem nr 1 z 28 grudnia 2021 r. m.in. zwiększono kwotę środków finansowych na realizację zadania publicznego do

³³ Powołana zarządzeniem nr 673/20 Prezydenta z 29 grudnia 2020 r. w sprawie powołania komisji konkursowej do otwartego konkursu ofert na realizację zadania publicznego.

³⁴ W sprawie przyznania organizacjom dotacji na realizację zadań publicznych na lata 2021-2022 – otwarty konkurs ofert nr BDO/SP/2021/016.

³⁵ Dz. U. z 2023 r. poz. 571; dalej: ustawa o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie.

1 388 948 zł; aneksem nr 1/22 z 28 listopada 2022 r. na wniosek zleceniobiorcy wprowadzono nowe brzmienie załącznika do umowy „oferta realizacji zadania publicznego”.

Sprawozdania częściowe z wykonania zadania publicznego zostały zatwierdzone przez Urząd 11 marca 2022 r., a sprawozdania końcowe z wykonania zadania publicznego 2 marca 2023 r.

Prezydent 17 listopada 2022 r. ogłosił otwarty konkurs ofert nr BDO/SP/2023/027 na powierzenie realizacji zadania publicznego „Reintegracja społeczna osób w kryzysie bezdomności, zapewnienie schronienia osobom potrzebującym, połączone z profilaktyką uzależnień realizowane w Szczecinie, w tym dla osób w kryzysie bezdomności z problemem alkoholowym”. Wysokość środków Gminy przeznaczonych na realizację zadania wyniosła 5 859 506 zł, termin realizacji zadania określono od 1 stycznia 2023 r. do 31 grudnia 2023 r. W konkursie wpłynęły cztery oferty niepodlegające odrzuceniu z przyczyn formalnych. Komisja konkursowa³⁶ 21 grudnia 2022 r. oceniła merytorycznie złożone oferty. Oświadczeniem woli nr 97/BDO/2022 złożonym w imieniu Gminy 28 grudnia 2022 r.³⁷ Prezydent wyraził zgodę na przyznanie dotacji organizacjom na realizację zadań publicznych w 2023 r., których szczegółową listę stanowił załącznik do oświadczenia.

W wyniku rozstrzygnięcia otwartego konkursu, 2 stycznia 2023 r. zawarto trzy umowy o realizację zadania publicznego, o której mowa w art. 16 ust. 1 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie pod tytułem „Reintegracja społeczna osób w kryzysie bezdomności, zapewnienie schronienia osobom potrzebującym, połączone z profilaktyką uzależnień realizowane w Szczecinie, w tym dla osób w kryzysie bezdomności z problemem alkoholowym”:

- nr WSS-IV.7.2023.JM, CRU 23/0000171 ze Szczecińskim Stowarzyszeniem „Złoty Wiek”; termin realizacji zadania publicznego ustalono od 1 stycznia do 31 grudnia 2023 r.; zleceniodawca zobowiązał się do przekazania na realizację zadania publicznego środków finansowych w wysokości 3 302 000 zł; aneksem nr 1/23 z 25 października 2023 r. na wniosek zleceniobiorcy wprowadzono nowe brzmienie załącznika do umowy „oferta realizacji zadania publicznego”;

- nr WSS-IV.6.2023.JM, CRU 23/0000172 ze Stowarzyszeniem Feniks; termin realizacji zadania publicznego ustalono od 1 stycznia do 31 grudnia 2023 r.; zleceniodawca zobowiązał się do przekazania na realizację zadania publicznego środków finansowych w wysokości 803 745 zł;

- nr WSS-IV.8.2023.JM, CRU 23/0000174 z Caritas Archidiecezji Szczecińsko-Kamieńskiej; termin realizacji zadania publicznego ustalono od 1 stycznia do 31 grudnia 2023 r.; zleceniodawca zobowiązał się do przekazania na realizację zadania publicznego środków finansowych w wysokości 1 587 240 zł; aneksem nr 1 z 4 maja 2023 r. na wniosek zleceniobiorcy wprowadzono zmiany adresowe; aneksem nr 2 z 6 grudnia 2023 r. na wniosek zleceniobiorcy wprowadzono nowe brzmienie załącznika do umowy „oferta realizacji zadania publicznego”.

Po złożeniu sprawozdań z wykonania zadania publicznego, zostały one zatwierdzone 6 marca 2024 r. (dwa) i 25 marca 2024 r. (jedno) po jego skorygowaniu na wezwanie Urzędu.

Prezydent 16 listopada 2023 r. ogłosił otwarty konkurs ofert nr BDO/SP/2024/030 na powierzenie realizacji zadania publicznego „Reintegracja społeczna osób w kryzysie bezdomności, w tym zapewnienie schronienia osobom potrzebującym, połączone

³⁶ Powołana zarządzeniem nr 575/22 Prezydenta z 7 grudnia 2022 r. w sprawie powołania komisji konkursowej do otwartego konkursu ofert na realizację zadania publicznego.

³⁷ W sprawie przyznania organizacjom dotacji na realizację zadań publicznych na 2023 r. – otwarty konkurs ofert nr BDO/SP/2023/027.

z profilaktyką uzależnień”. Wysokość środków Gminy przeznaczonych na realizację zadania wyniosła 6 480 000 zł, termin realizacji zadania określono od 1 stycznia do 31 grudnia 2024 r. W konkursie wpłynęły cztery oferty niepodlegające odrzuceniu z przyczyn formalnych. Komisja konkursowa³⁸ 20 grudnia 2023 r. oceniła merytorycznie złożone oferty. Oświadczeniem woli nr 73/BDO/2023 złożonym w imieniu Gminy 21 grudnia 2023 r.³⁹ Prezydent wyraził zgodę na przyznanie dotacji organizacjom na realizację zadań publicznych w 2024 r., których szczegółową listę stanowił załącznik do oświadczenia.

W wyniku rozstrzygnięcia otwartego konkursu, 2-3 stycznia 2024 r. zawarto cztery umowy o realizację zadania publicznego, o której mowa w art. 16 ust. 1 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie pod tytułem „Reintegracja społeczna osób w kryzysie bezdomności, w tym zapewnienie schronienia osobom potrzebującym, połączone z profilaktyką uzależnień”:

- nr WSS-IV.OKO.9.2024.KS, CRU 24/0000225 z Polskim Komitetem Pomocy Społecznej Zachodniopomorskim Zarządem Wojewódzkim; termin realizacji zadania publicznego ustalono od 1 stycznia do 31 grudnia 2024 r.; zlecniodawca zobowiązał się do przekazania na realizację zadania publicznego środków finansowych w wysokości 145 000 zł;
- nr WSS-IV.OKO.12.2024.KS, CRU 24/0000338 ze Szczecińskim Stowarzyszeniem „Złoty Wiek”; termin realizacji zadania publicznego ustalono od 1 stycznia do 31 grudnia 2024 r.; zlecniodawca zobowiązał się do przekazania na realizację zadania publicznego środków finansowych w wysokości 3 675 000 zł;
- nr WSS-IV.OKO.10.2024.KS, CRU 24/0000337 ze Stowarzyszeniem Feniks; termin realizacji zadania publicznego ustalono od 1 stycznia do 31 grudnia 2024 r.; zlecniodawca zobowiązał się do przekazania na realizację zadania publicznego środków finansowych w wysokości 900 000 zł;
- nr WSS-IV.OKO.11.2024.KS, CRU 24/0000226 z Caritas Archidiecezji Szczecińsko-Kamieńskiej; termin realizacji zadania publicznego ustalono od 1 stycznia do 31 grudnia 2024 r.; zlecniodawca zobowiązał się do przekazania na realizację zadania publicznego środków finansowych w wysokości 1 760 000 zł.

(akta kontroli str. 267-271)

W latach objętych kontrolą pracownicy Urzędu przeprowadzili dwie kontrole w organizacji, której przyznano dotacje na realizację zadań publicznych, tj. w Stowarzyszeniu „Feniks”. Kontrolami objęto realizację zadań publicznych realizowanych w okresach:

- od 1 stycznia do 31 grudnia 2020 r. pn. „Reintegracja społeczna osób bezdomnych, zapewnienie schronienia osobom potrzebującym, połączone z profilaktyką uzależnień realizowane w Szczecinie dla osób bezdomnych”, wynikającego z umowy nr WSS/II/8/2019, nr CRU 19/0000291 z 22 stycznia 2019 r.
- Od 1 stycznia do 31 grudnia 2022 r. pn. „Reintegracja społeczna osób bezdomnych, zapewnienie schronienia osobom potrzebującym, połączone z profilaktyką uzależnień realizowane w Szczecinie dla osób bezdomnych, w tym dla osób bezdomnych z problemem alkoholowym” wynikające z umowy nr WSS-IV.3.2021, nr CRU 21/0000193 z 22 stycznia 2021 r.

Czynnościami kontrolnymi objęto prawidłowość wykorzystania środków finansowych otrzymanych na realizację zadań oraz stan faktyczny dokumentacji finansowej

³⁸ Powołana zarządzeniem nr 578/23 Prezydenta z 6 grudnia 2023 r. w sprawie powołania komisji konkursowej do otwartego konkursu ofert na realizację zadania publicznego.

³⁹ W sprawie przyznania organizacjom dotacji na realizację zadań publicznych na 2024 r. – otwarty konkurs ofert nr BDO/SP/2024/030.

zgodnie z ww. umowami, tj. zweryfikowano kwoty ujęte w sprawozdaniach z realizacji zadań.

W toku ww. kontroli nie stwierdzono nieprawidłowości, w protokołach kontroli nie sformułowano wniosków do wykonania.

(akta kontroli str. 272)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

W otwartym konkursie ofert nr BDO/SP/2021/016 na powierzenie realizacji zadania publicznego zarekomendowane w protokole prac komisji konkursowej kwoty dotacji zostały następnie obniżone w oświadczeniu woli nr 120 złożonym w imieniu Gminy Miasto Szczecin 30 grudnia 2020 r. Różnice dotyczyły: oferty nr 3/BDO/SP/2021/016 (kwota rekomendowana w protokole 1 388 948 zł; kwota rekomendowana w oświadczeniu woli, na którą zgodę wyraził Prezydent 1 339 714 zł) oraz oferty nr 4/BDO/SP/2021/016 (analogicznie 2 177 175 zł i 2 100 000 zł).

(akta kontroli str. 267)

Główny specjalista z Biura Dialogu Obywatelskiego Urzędu wyjaśniła⁴⁰: „(...) Różnice (...) są wynikiem błędu w wygenerowanym protokole z prac komisji konkursowej pobranego z elektronicznego generatora wniosków Witkac, wspomagającego proces udzielania dotacji organizacjom pozarządowym przez Gminę (...). Powyższe stanowi brak zachowania przeze mnie poprawnej kolejności generowania dokumentacji zgodnie z obowiązującą procedurą”.

(akta kontroli str. 273, 274)

OCENA CZĄSTKOWA

W okresie objętym kontrolą wpływy z tytułu udziału 50 % w opłacie od napojów alkoholowych (małpek) były prawidłowo ujmowane (klasyfikowane) w sprawozdaniach budżetowych Rb-27S z wykonania planu dochodów budżetowych jednostki samorządu terytorialnego. RIO pozytywnie zaopiniowała projekty uchwał budżetowych Miasta Szczecin na lata 2021-2024 oraz sprawozdania z wykonania budżetu Miasta Szczecin za lata 2021-2023. W uchwałach nie zgłoszono uwag dotyczących sposobu ujęcia dochodów z opłat od napojów alkoholowych i ich wykorzystania. Niewykorzystane w danym roku budżetowym środki z tytułu opłaty od napojów alkoholowych (małpek), Gmina prawidłowo wydatkowała w kolejnym roku na działania mające na celu realizację lokalnej międzysektorowej polityki przeciwdziałania negatywnym skutkom spożywania alkoholu. Środki z opłat od napojów alkoholowych wykorzystano właściwie po prawidłowym powierzeniu realizacji zadań publicznych podmiotom zewnętrznym w otwartych konkursach ofert. Stwierdzona nieprawidłowość dotyczyła nierzetelnego prowadzenia dokumentacji w zakresie wysokości rekomendowanych kwot dotacji.

IV. Uwagi i wnioski

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, przedstawia następujące uwagi i wnioski:

Uwagi Najwyższa Izba Kontroli nie formułuje uwag.

Wnioski 1. Rzetelne prowadzenie dokumentacji otwartych konkursów ofert na powierzenie realizacji zadań publicznych.

⁴⁰ Wyjaśnienia zostały 17 czerwca 2024 r. przyjęte do wiadomości przez Kierownika Referatu ds. współpracy z organizacjami pozarządowymi oraz Dyrektora Biura Dialogu Obywatelskiego.

2. Rozważenie wprowadzenia usprawnień w elektronicznym generatorze wniosków w zakresie generowania prawidłowych kwot dotacji.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ust. 1 i 2 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Szczecinie. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 30 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Szczecin, 27 czerwca 2024 r.

Kontroler
Robert Lewandowski
Główny specjalista kontroli
państwowej

.....
podpis

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Szczecinie
Dyrektor
Z up.
Bogusław Wójcik
p.o. Wicedyrektor Delegatury

.....
podpis

Wystąpienie pokontrolne podpisane elektronicznie